

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3617/2023
22.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Иванковић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ са седиштем у Београду, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3652/22 од 28.10.2022. године, у седници одржаној 22.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3652/22 од 28.10.2022. године, тако што се одбија као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П1 747/20 од 26.05.2022. године, а одбија захтев туженог за накнаду трошкова првостепеног и другостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати 78.632,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 747/20 од 26.05.2022. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада у периоду од новембра 2017. године закључно са фебруаром 2020. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, чија су висина и датуми доспећа ближе одређени овим ставом изреке, као и да за тужиоца на досуђене износе уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање надлежном Републичком Фонду за ПИО запослених. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове поступка од 97.026,61 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3652/22 од 28.10.2022. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда и одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезе да му на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада у периоду од новембра 2017. године закључно са фебруаром

2020. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, као и да за тужиоца на досуђене износе уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање надлежном Републичком Фонду за ПИО запослених. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка, садржана у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка од 97.026,61 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате а тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове првостепеног поступка од 1.950,00 динара. Ставом трећим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове другостепеног поступка од 4.706,42 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11 ... 18/20 и 10/23 - други закон), па је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време. У утуженом периоду обављао је рад тако што је сваки други дан радио у времену од 07,00 до 19,00 часова на радном месту ..., огранак ..., погон ..., односно сваки други дан је радио по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан ради од 07,00 до 19,00 часова, а други дан му је пауза и тако се циклус редовно понавља. Тужени није тужиоцу увећао зараду по основу сменског рада за 8,9%, на основу члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за ЕПС, нити му је исплатио увећану накнаду зараде за време коришћења годишњег одмора. Висина потраживања на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужилац радећи по напред описаном моделу остварио сменски рад и усвојио је тужбени захтев за исплату увећане зараде по том основу са припадајућим доприносима.

По оцени другостепеног суда, рад тужиоца није сменски рад, због чега он нема право на исплату увећане зараде по том основу, па је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев.

Становиште другостепеног суда није правилно.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18) у члану 63. прописано је да је рад у сменама организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља (став 1), запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена (став 2). Одредбом члана 108. став 4. истог

закона прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Посебним колективним уговором за Електропривреду Србије („Службени гласник РС“, бр. 15/15...16/21) у члану 7. став 2. тачка 2. прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (рег турним, по реду, редом). Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцу није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у угуженом периоду радио по моделу радног времена 12 (рад) – 36 (одмор) – 12 (рад), Врховни суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима. По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање две смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду у угуженом периоду, као и право на уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Како је преиначена другостепена пресуда и одбијена жалба туженог, то је потврђена и одлука о трошковима првостепеног поступка, а одбијен захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153, 154. и 163. став 2. ЗПП, припадају и опредељени трошкови овог поступка, који обухватају трошкове на име: састава ревизије 18.000,00 динара према тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12...37/21), као и на име судских такси за: ревизију 24.253,00 динара и ревизијску одлуку 36.379,00 динара, одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 28/94...95/18).

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић